

Rezoluțiunea contractului de întreținere din perspectiva noului Cod Civil

Dr. Ion NECȘULESCU

Universitatea „Spiru Haret” din București, România,
Facultatea de Științe Juridice și Științe Economice, Brașov
necsulescu_family@yahoo.com

Rezumat: *Comprehensivitatea vieții economice și sociale, survenită la nivelul societății contemporane, a determinat legiuitorul să creeze instrumente juridice noi, apte și capabile să reglementeze natura juridică a contractului de întreținere. Reglementarea expresă a contractului de întreținere, este o consecință firească a evoluției științei dreptului civil, care este chemat să răspundă noilor comandamente sociale și juridice ale oamenilor.*

Cuvinte cheie: rezoluțiune; întreținere; contract; debitor; creditor.

Încadrarea subdomeniului: *Drept civil*

Aspecte introductive

Modificările survenite, atât la nivel economic dar și la nivel politic și social, au determinat societatea civilă să creeze instrumente juridice apte de a răspunde necesităților curente ale societății contemporane.

Astfel, cu ocazia intrării în vigoare a noului Cod Civil, legiuitorul reglementează pentru prima dată atât contracte care anterior cunoscuseră consacrare numai în materie comercială - contractul de transport, de consignație, de expediție, cât și contracte care anterior făceau parte din categoria celor nenumite [1], creații ale practicii judiciare și literaturii de specialitate.

Deși întâlnit și apărut în practică, dezvoltat de aceasta, de doctrină și jurisprudența, dar lipsit de norme care să îi determine definiția și conținutul, contractul de întreținere a ridicat întotdeauna probleme practicii jurisprudențiale.

Răspunzând necesității existenței unui sistem unitar de reguli aplicate contractului de întreținere, Noul Cod civil, în premieră, redefinește această noțiune, stabilind criteriile care îl delimitează de contractele similare și îi determină specificul, atât în ceea ce privește condițiile de existență, cât și în ceea ce privește efectele juridice.

În Noul Cod civil, contractul de întreținere are o reglementare proprie în Capitolul XVIII „Contractul de întreținere”, din Titlul II „Diferite contracte speciale”, Cartea a V-a „Despre obligații”, art. 2254-2263 [2].

1. Considerații cu privire la contractul de întreținere din perspectiva noului Cod Civil

Anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil, contractul de întreținere nu s-a bucurat de o reglementare legislativă proprie, nici în Codul Civil de la 1864, și nici în vreo lege specială. Cu toate acestea, a fost frecvent întâlnit în viața socială, fiind creația practicii judiciare și a literaturii de specialitate, care i-au aplicat regulile din teoria generală a obligațiilor civile, dacă părțile nu au prevăzut alte reguli.

În prezent, reglementarea expresă a contractului de întreținere este o consecință firească a evoluției științei dreptului civil, fiind chemată să răspundă unor nevoi concrete și actuale ale oamenilor. Ca urmare, noul Cod civil a răspuns acestor obiective sociale, legiferând contractul de întreținere în Titlul IX (Diferite contracte speciale), Capitolul XVIII, la art. 2254-2263. Altfel spus, practica, doctrina și jurisprudența aplicabilă anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil, este astăzi transpusă în cadrul articolelor 2254-2263.

În conformitate cu dispozițiile art. 2254 alin. 1 C. civ., contractul de întreținere este „convenția prin care o parte se obligă să efectueze, în folosul celeilalte părți sau al unui terț, prestațiile necesare întreținerii și

îngrijirii pentru o anumită durată de timp”. Observăm că legiuitorul a impus obligația încheierii contractului în formă autentică, sancțiunea aplicabilă nerespectării condiției privind forma acestuia fiind nulitatea absolută.

Odată cu încheierea contractului de întreținere, iau naștere drepturile și obligațiile părților. Astfel, partea care se obligă să efectueze prestațiile necesare întreținerii și îngrijirii se numește întreținător (debitorul întreținerii), iar partea în folosul căreia se efectuează aceste prestații se numește întreținut (creditorul întreținerii).

Menționăm, cu privire la cele învederate anterior, că dreptul la întreținere al creditorului este un drept strict personal, motiv pentru care se stinge la moartea sa (nu se poate transmite moștenitorilor prin succesiune).

Contractul de întreținere poate fi constituit, atât cu titlu oneros, cât și cu titlu gratuit. Atunci când întreținerea a fost constituită cu titlu oneros, întreținutul are obligații identice cu cele ale vânzătorului, menționând aici, cu titlu de exemplu, obligația de a transmite întreținătorului dreptul de proprietate asupra bunurilor promise (mobile sau imobile).

În schimb, drepturile întreținătorilor sunt corelative obligațiilor asumate de întreținut. În sarcina întreținătorilor se naște obligația de a presta, în principal, întreținere în natură, în conformitate cu stipulațiile din contract.

2. Principiul libertății contractuale

Ca urmare a celor prezentate, în temeiul principiului libertății contractuale, părțile au posibilitatea să determine expres în contract prestațiile în natură la care debitorul întreținerii se obligă. În acest caz, executarea obligației de întreținere se va face potrivit stipulațiilor contractuale.

Așa cum s-a subliniat în literatura juridică, datorită caracterului preponderent alimentară al obligației de întreținere, aceasta trebuie executată permanent [3].

Debitorul este obligat, în special, să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală. În orice caz, prestațiile în natură ale debitorului, ca să fie echitabile, trebuie să fie corespunzătoare nevoilor materiale și spirituale ale creditorului întreținerii, să-i asigure acestuia un nivel de trai obișnuit, normal, cel puțin egal cu cel avut anterior încheierii contractului. Pe parcursul executării contractului de întreținere, prestațiile în natură trebuie adaptate și actualizate în funcție de vârsta și evoluția stării de sănătate a întreținutului, a nevoilor sale concrete și a costului vieții.

Nu în ultimul rând, contractul de întreținere prezintă caracter *intuitu personae*, acesta fiind încheiat în considerarea calităților personale ale părților contractante. Astfel, obligația de întreținere este o obligație de a face, strict personală și netransmisibilă [4].

Chiar dacă, uneori debitorul întreținerii apelează la alte persoane pentru a-și îndeplini, în parte, obligația asumată, nu se poate spune că în acest mod este înfrânt caracterul personal al acestei obligații [5].

Așa fiind, în cazul unui litigiu, instanța de judecată urmează să stabilească dacă prestațiile efectiv în natură efectuate de debitor, au fost sau nu echitabile, în funcție de cele două criterii: valoarea capitalului transmis întreținătorului (adică valoarea bunurilor transmise) și condiția socială anterioară a acestuia.

Reiterăm, debitorul întreținerii este obligat să acorde întreținerea în natura în condițiile prevăzute în contract. Ca regulă, debitorul nu se poate libera de executarea obligației de întreținere, oricât de oneroasă ar fi pentru el (viață lungă a creditorului), și chiar dacă s-ar obliga să retransmită în patrimoniul creditorului bunul său, capitalul primit, fără a pretinde restituirea contravalorii întreținerii prestate.

De la această regulă existând o singură excepție, când debitorul întreținerii se poate libera doar cu acordul creditorului întreținerii, situație cu greu întâlnită însă în practica instanțelor de judecată.

Debitorul întreținerii, are obligația de a efectua prestațiile necesare întreținerii și îngrijirii, chiar dacă întreținutul are mijloace materiale suficiente. Aceasta deoarece, așa cum s-a arătat în practica judiciară, în absența unei clauze exprese, nu are nici o relevanță faptul că beneficiarul întreținerii are suficiente mijloace materiale, deoarece obligația convențională de întreținere nu se confundă cu obligația legală de întreținere, când acordarea întreținerii depinde de starea de nevoie a celui îndreptățit să o primească [6].

Obligația debitorului întreținerii, de a acorda celeilalte părți întreținere în natură, este o obligație de a face, care trebuie executată zi de zi, permanent, iar nu periodic, până la încetarea din viață a creditorului.

Întrucât obligația de întreținere are un caracter preponderent „alimentar”, trebuind a fi executată permanent și zi de zi, debitorul este de drept în întârziere, atunci când refuză sau când neglijează să își execute obligația în mod repetat. Pe cale de consecință, creditorul poate cere, în această situație, rezoluțiunea contractului, fără prealabila punere în întârziere a debitorului, termenul de executare a obligației fiind considerat esențial.

Art. 2260 Cod Civil prevede un caz special de revocare al contractului de întreținere, acesta fiind revocabil în folosul persoanelor cărora creditorul întreținerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele necesare îndeplinirii obligației de a asigura alimentele. Revocarea poate fi cerută, chiar dacă nu există fraudă din partea debitorului întreținerii și indiferent de momentul încheierii contractului de întreținere. Important este faptul că, instanța de judecată poate, chiar și din oficiu, însă numai cu acordul debitorului întreținerii, în loc să dispună revocarea contractului, să îl oblige pe acesta să asigure alimente persoanelor față de care creditorul are o astfel de obligație legală, fără ca în acest mod să fie diminuate prestațiile datorate creditorului întreținerii.

Totodată, dacă prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua, din motive obiective, sau dacă debitorul întreținerii decedează și nu intervine o înțelegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părți, fie și numai temporar, întreținerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare. Legiuitorul a prevăzut situația în care prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua, din culpă uneia dintre părți, astfel că, la acel moment, instanța de judecată va majora sau, după caz, diminuea cuantumul sumei de bani care înlocuiește prestația de întreținere.

Încetarea contractului de întreținere este stipulată în cuprinsul art. 2263 Cod Civil. Ca regulă, contractul de întreținere încheiat pe durată determinată încetează la expirarea acestei durate, cu excepția cazului în care creditorul întreținerii decedează mai devreme.

Când însă, comportamentul celeilalte părți face imposibilă executarea contractului în condiții conforme bunelor moravuri, cel interesat poate cere rezoluțiunea. Se poate observa astfel că, în privința efectelor rezoluțiunii contractului de întreținere față de părți se aplică dreptul comun. Astfel fiind, odată cu desființarea contractului de întreținere, operează repunerea părților în situația anterioară, recunoscută și ca *restituio in integrum*.

În cazul anterior arătat, precum și atunci când se întemeiază pe neexecutarea fără justificare a obligației de întreținere, rezoluțiunea nu poate fi pronunțată decât de instanță, orice clauză contrară este considerată nescrisă.

Deosebit de important este că, atunci când rezoluțiunea a fost cerută pentru unul dintre motivele anterior evidențiate, oferta de întreținere făcută de debitorul pârât după introducerea acțiunii, nu poate împiedica rezoluțiunea contractului.

Nu în ultimul rând, art. 2263 Cod civil consacră dreptul moștenitorilor, de a putea solicita rezoluțiunea contractului de întreținere, acest drept fiind transmis acestora odată cu decesul creditorului întreținerii.

Concluzii

În condițiile în care, contractul de întreținere se bucură de o reglementare proprie, distinctă, doar începând cu 1 octombrie 2011, data intrării în vigoare a Codului civil, remarcăm că acest contract a fost la fel de utilizat și prezent în viața juridică, precum a fost și anterior ca legiuitorul să îi confere un loc aparte în cadrul contractelor numite.

Dacă, anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil, lipsa reglementării legale a acestui contract a fost suplinită de practică judiciară și doctrină, care i-au trasat principalele și esențialele caracteristici, la acest moment acest contract are o delimitare proprie, distinctă, fiind determinat din punct de vedere legislativ, toată practica, doctrina și jurisprudența aplicabilă anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil fiind astăzi transpusă exclusiv în cadrul articolelor 2254-2263.

Referințe

- [1] A se vedea: T.S., Dec. nr. 1114/23.06.1976, publicată în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1975-1980, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982, București, p. 92. Astfel, potrivit deciziei menționate, contractul prin care o persoană înstrăinează un bun al său, în schimbul obligației luate de către dobânditor, de a o întreține, este un contract nenumit.
- [2] Noul Cod Civil - Legea nr. 287/2009, cu modificările ulterioare.
- [3] F. Moțiu, Contracte speciale, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 336.
- [4] F. Moțiu, Idem, p. 330.
- [5] Ioana Nicoale, Revista Universul Juridic - Scurte Considerații asupra contractului de întreținere.
- [6] Curtea Supremă de Justiție, s. civ., dec. nr. 2462/1992, în Dreptul nr. 10-11/1993, p. 110.
- [7] G. Boroï, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, Fișe de drept civil, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2017.
- [8] G. Boroï, Curs de drept civil. Partea generală, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2012.
- [9] L. Stănciulescu, Curs de drept civil. Contracte, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2014.
- [10] R. Matefi, Sinteze și aplicații de drept civil. Partea generală, Editura Hamangiu, București, 2015.
- [11] Noul Cod civil. Comentariu pe articole, (coordonatori F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Editura C.H. Beck, București, 2012.
- [12] T. Prescure, R. Matefi, Drept civil. Partea generală, Editura Hamangiu, București, 2012.
- [13] Revista Dreptul nr. 10-11/1993.